

РАБОТНИКЪТЪ

(LE TRAVAILLEUR)

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

ЦѢНА:

3 мѣс. 1 л. 25 ст., 6 м. 2 л. 50, 1 г. 5 л.

Въ странство: 7 лева.

Абонамента се предплаща.

10 стотинки всѣки номеръ

ВСИЧКО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ВѢСТНИКА, СЕ ИСПРАЩА

ДО РЕДАКТОРА **И. ХР. ГАБРОВСКИ.**

ТЪРНОВО.

АБОНИРАНИЕТО СТАВА:

Търново, у редактора

и въ печатницата „Работникъ“

VIII ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Въ тая минута, когато ний сѣдаме да пишеме уводната сп статия, осмото обикновено Народно Събрание въ София трѣбва вече да е открито съ тронната рѣчь на Княза. Ний пѣмаме още на рака текста на княжеската рѣчь, за да знаемъ съ какви нови закони ще облагодѣлствуватъ страната г-да представителитѣ на днешния режимъ, обаче не се иска голѣмъ умъ, да се предвиди още отъ сега туй.

Всѣкой, който знай съ какви страници пасия се извършиха изборитѣ на 18 Юлий, колко хора бѣха били и заплашени отъ върлюющитѣ тогава шайки въ разнитѣ градове, всѣкой, който знай колко оплаквания съ телеграмми и съ писма се испратиха отъ бититѣ, арестуванитѣ и интерниранитѣ граждани до Княза, има право да очаква отъ тронната рѣчь не удобрѣние, но блампране на това положение на работитѣ.

Но за съжаление нашата работна класа пѣма свои представители социалсти въ това Народно Събрание, които смѣло биха могли да си издигнатъ гласъ въ полза на нейнитѣ искания и да защитаватъ нейнитѣ классови интереси.

Сегашнитѣ депутати сж излѣзли отъ срѣдата на богатата класа и, като такива, тѣ могатъ да представляватъ само интереситѣ на „аговетѣ“, а не и на „куцитѣ и сакати кончета“, отъ тежкия и истощителенъ трудъ на които тѣ тѣтѣятъ и се наслаждаватъ. Като привърженици на най-голѣмия капиталистъ въ България, г. Стамбулова, тѣ ще защитаватъ днешния режимъ съ всичкитѣ му тъмни и лонни страни, ще издаватъ закони за покровителство на капитализма, на едрата собственостъ. Тѣмъ не имъ иде на смѣтката да издадатъ закони за покровителство на работницитѣ противъ произволитѣ на господаритѣ въ фабричитѣ, работилницитѣ и въ разнитѣ търговски заведения. Да издадатъ такива закони, това би значило да направятъ доброволно отстъпки на своитѣ подчинени, да намалатъ експлоатацията и угнетението, благодарение на които тѣ дължатъ своитѣ съществуване като господствующа класа.

Но никога и никѣдѣ господаритѣ не сж давали свобода на своитѣ подчинени безъ усиленна борба отъ страна на тия послѣднитѣ. Никога и никѣдѣ гребителитѣ на народа не сж се

отказвали доброволно да го грабятъ и притѣсняватъ.

Напротивъ, тѣ, за да го грабятъ по-лесно и по-прикрито, си служатъ съ науката и съ всичкитѣ технически изобретения; тѣ организиратъ и пасочватъ властѣта противъ него.

Ако работницитѣ въ другитѣ образовани страни сж сполучили до пѣйдѣ да намалатъ експлоатацията и да ограничатъ произволитѣ на господаритѣ съ законъ, това се дължи най-главно на тѣхната упорита, организирана политическа борба. Въместо да се молятъ на господаритѣ си да ги покровителствуватъ, — което е сѣ едно овцата да молѣ възлѣтъ да пачи животѣ — тѣ

се отдѣлятъ отъ тѣхъ и образуватъ самостоятелна классова политическа партия, която води организирана борба противъ всичкитѣ експлоататори. Тѣ испрацатъ за свои представители въ Народнитѣ Събрания не господаритѣ, но своитѣ по интересъ и по душа другари — социалститѣ.

Така се борятъ работницитѣ въ другитѣ страни. Така се борятъ и нашитѣ най-съзнателни работници, членоветѣ на Социалъ-демократическата Партия. Тѣ взема рѣшително участие въ законодателнитѣ избори, безъ да си правятъ иллюзии, че ще могатъ при сегашния режимъ да прокаратъ свои представители. За пръвъ пътъ най-развитата и спернична частъ отъ нашето работно население съзнателно се отдѣли отъ другитѣ буржуазни партии, искаша педовѣрие къмъ тѣхъ и гласува за социалститѣ.

Сега, когато Народното Събрание е вече открито и когато се знай, че никой отъ г-да представителитѣ пѣма да си издигне гласъ въ полза на работническитѣ искания за покровителство на трудитѣ, пита се, какво трѣбва да правятъ нашитѣ работници?

На това питанье отговорятъ е ясенъ. Тѣ трѣбва да подаватъ въ Народното Събрание общи заявления, подписани отъ много работници, въ които да опишатъ положението си подъ игото на капитала и да изложатъ своитѣ най-близки искания. Народното Събрание, ако дѣйствително се грижи поне малко и за работното население, длъжно е да издаде пѣкон закони за покровителство на работницитѣ отъ злоупотрѣбленията на господаритѣ. Ако ли пѣкъ откаже да направи това и не уважи заявленята на работницитѣ, то още водпѣжъ тържественно ще докаже, че нищо народно пѣма въ неговитѣ представители.

Тогава и най-проститѣ хора ще разбератъ, че искрени защитници на работния народъ сж не тия, които само се пѣбрятъ отъ плето на официалния народъ, а ония, които излизатъ отъ срѣдата на угнетения народъ и работятъ за неговото добро.

Тогава още по-ясно ще испжне алата воля на управляющата класа и нашитѣ работници ще видятъ, че само социалститѣ сж тѣхни вѣрни приятели и защитници.

Въ идущия брой ний ще се повърнемъ върху тоя въпросъ и ще покажемъ на подобрѣналта, които трѣбва да се озаконятъ. **И. ГАБРОВСКИ**

РЪКОВОДЯЩИТЪ НАЧАЛА НА СОЦ.-ДЕМОКРАТИЧ. ПАРТИИ И СЪЮЗИ

Отъ кое може да се види, че единъ съюзъ или една партия сж наистина социалъ-демократическа?

Всѣкой, вѣрвамъ ще се съгласи, че не всѣка партия и не всѣки съюзъ наистина е такъвъ, за каквито се препорѣчва. За да потвърдимъ това, не трѣбва да отиваме твърдо далечъ. Нашия животъ ни дава много такивѣ потвърждения. Напримеръ, днешната властующата у насъ партия се казва „Народно-либерална“. А дали, наистина, тя е „народно-либерална“? Ето една партия, която съвсѣмъ не е таква, за каквато ни се препорѣчва.

Отъ кое се вижда това? За да съдимъ, дали една партия е таква, за каквато ни се препорѣчва, трѣбва преди всичко и най-главно да видимъ, дали нейната дѣятелностъ се съгласява съ нейнитѣ ръководящи начала.

И тѣй, дали една партия или единъ съюзъ е наистина социалъ-демократическа, може да се види само отъ това — дали дѣятелността му се съгласява съ ръководящитѣ начала на социалъ-демократическитѣ партии и съюзи.

Кѣ сж тия ръководящи начала на социалъ-демократическитѣ партии и съюзи? Не ше и дума, че единъ социалъ-демократически съюзъ, преди да излѣзне на публична дѣятелностъ, е длъженъ да си състави испо понятие за ръководящитѣ начала на социалъ-демократитѣ. И не само да знае тия начала, но като излѣзне публично длъженъ е да съгласява своята дѣятелностъ съ тѣхъ.

Но ето, че се ливятъ у насъ социалъ-демократи и даже „съюзъ социалъ-демократически“, който, както се вижда отъ органитъ му, не се е погрижилъ предварително да си обясни ръководящитѣ начала на социалъ-демократическитѣ съюзи. Наистина, органитъ на този „Съюзъ“ още не се искаша ясно; той му подчертава думи, въ които се казва, че „економическата дѣятелностъ“ на работницитѣ била най-главната, ту казва, че работническитѣ сдружавания, турени „непрерывно на економическа почва“ ще почнатъ да водятъ „по-

литическа борба за своето окончателно освобождение“. Но това колебашие ту въ една, ту въ друга страна, потвърждава нашето мнѣние, че „Съюзитѣ“ не се е погрижилъ предварително да си обясни ръководящитѣ начала на соц.-демократ. съюзи. А най-главното, което потвърждава нашето мнѣние е, че „Съюзитѣ“ смѣта классовата политическа борба на нашитѣ работници за не своевременна, пожеже пѣ-мало „обща економическа организация“.

Ето защо смѣтаме за необходимо да изложимъ туй на кѣсо тия начала, тѣй както сж изработени отъ великитѣ учители на пролетариата — Марксъ и Енгелсъ и приети отъ тѣхнитѣ послѣдователи привърженици.

Тия ръководящи начала ги памираме изложени преди 40 и даже 50 години въ то сега казватъ — на Социалъ-демократическата Партия“ и въ „Устава на Международното работническо Дружество“. Тия ръководящи начала сж основата на програмитѣ на социалъ-демократическитѣ партии въ цѣлия свѣтъ.

Тѣ сж:
„Тѣй (коммуниститѣ, а по сегашната терминология „социалъ-демократитѣ“) се борятъ въ името на най-близкитѣ интереси и цѣли на работническата класа, но, въ сжщото време, тѣ иматъ предъ видъ бж-дѣятелността на движението, т. е. неговата послѣдния цѣль — въдворението на социалистическия строй“;

„Главно срѣдство за достиганье на тѣзи цѣль може да служи само завоеванието на политическата сила отъ работническата класа“;

в) „Политическата борба е могъществено оръжие за агитация, пропаганда, въспитание и слованието на народа“;

а) „За това е необходимо, работницитѣ да се организиратъ въ отдѣлна самостоятелна партия“ (т. е. „Работнич. движение отъ началото на 60-хъ години и сега).

Тѣзи сж на кѣсо ръководящитѣ начала на социалъ-демократическитѣ партии и съюзи. Въ сжщностъ, послѣднитѣ три начала сж заключаватъ въ първото и проистичатъ отъ него; то съставлява най-главното ръководяще начало на социалъ-демократическитѣ партии, отъ което се определя цѣлата практическа дѣятелностъ на послѣднитѣ.

Да вникнемъ въ това най-главно ръководяще начало.

Преди всичко, това начало ни казва, че социалъ-демократическитѣ партии сж отдѣлно пѣщо отъ различнитѣ други работнически организации. Социалъ-демократическитѣ партии сж съюзи отъ работнически дружини, групи и дружества социалистически, които сж най-съзнателнитѣ и съставляватъ „преднитѣ рѣшителни редове“ на работническата класа. Социалъ-демократическитѣ партии сж авангардията на работническото движение, на които цѣльта е да погънатъ послѣдното, сирѣчь да обвърватъ работн. движение въ социалистическо или да го привлекатъ къмъ своята програма и тактика — да пасочатъ неговата борба къмъ завоеванието политическата сила, безъ което социализма, а сѣдователно, и освобождението на работницитѣ, е не-

възможно. За това *„от тази страна тя и насочват своите главни усилия*, като участвуват въ всички съблсквания на труда съ капиталата, и, като вземат инициативата на борбата върху си, борят се въ името на най-близките цѣли и интереси на работническата класа“!

И тъй, социал-демократическите партии и съюзи насочват *своите главни усилия* не на економическата борба, а за да насочат борбата на работнич. класа към завоеванието политическата сила. А какъ може работн. класа да завоева политическата сила? Чрезъ *класова политическа борба*, която „политическа борба е могъществено оръжие за агитация, пропаганда, възпитание и сплюване на народа“. Разбира се, че соц.-демократическите партии и съюзи не отричатъ економическата борба на работниците. Тъзи борба винаги съществува и тя се усилва, колкото повече се развива капиталистич. производство. Самото това производствено организира борбата. Социал-демократическите партии и съюзи не могат да отричатъ тази борба, когато я има. Напротивъ тѣ взематъ участие „въ всички съблсквания на труда съ капиталата“. Но съ каква цѣль? Безъ друго за да насочатъ борбата на работническата класа къмъ крайната ѣ цѣль.

Задачата на социал-демократическите партии и съюзи не е да създаватъ общи „економически организации“ за економическа борба. Че това е така, се вижда отъ слѣдующето. Стачките (гевити) сѣ най-силното проявление на економическата борба на работническите организации. Но кой социал-демократически съюзъ си тури за задача да предизвиква тѣзи гевити? Никой. Но, щомъ нейдѣ се прояви тѣзи економическа борба, веднага соц.-демократическите партии и съюзи сѣ длѣжни „да насочатъ своите главни усилия“, за да ухватятъ борбата къмъ главната ѣ историческа цѣль.

Отъ това слѣдва, че главното ръководяще начало на практическата дѣятелностъ на социал-демократическите партии и съюзи е да насочатъ винаги, още при първата стѣпка, борбата на работниците къмъ завоеванието на политическата сила. Ще рече, всичката дѣятелностъ на една социал-демократическа партия или на единъ соц.-демократ. съюзъ трѣбва да бѣде насочена къмъ тѣзи цѣль. Първата и последната цѣль на работническите трѣбва винаги да имъ показва на главната цѣль на работническата борба. Само такава дѣятелностъ може „да запази бдливостта на движението“, която се състои въ въетържествуванието на социализма. Само такава дѣятелностъ е съгласна съ социал-демократическите начала.

Но въ такъвъ случай, най-необходимо нѣщо се явява образуването на една силна социал-демократическа партия отъ най-съзнателнитѣ работници, още при първите най-слаби искри на работническото движение, които да нази „бдливостта на движението“, която да насочва движението къмъ неговата последна цѣль, която се бори въ името на най-близките цѣли и интереси на работнич. класа. До каква степенъ е необходимо, щото още при първите стѣпки на работническото движение най-съзнателнитѣ отъ работниците да се организиратъ въ една соц.-демократическа партия, ни показва историята на работническото движение въ цѣлия свѣтъ. Гдѣто още въ началото е вѣдало соц.-демократ. партия, тамъ работнич. класа се явява най-малко съзнателна при всичко, че работническите организации сѣ най-голъми, работнич. движение грамадно, а економич. борба колосална. Така стоеше работата до последне време въ Англия, Америка и, до нейдѣ, въ Франция. Въ Германия, гдѣто работническата класа е по-малобройна, е нѣмало и нѣма таквие голѣми работнически организации, както въ Англия и Америка, напротивъ работническата класа се явява най-съзнателна, социалистическия идеен най-распространенъ въ нея, защото още отъ първите ѣ крачки сръди нея се организира соц.-демократическа партия.

И тъй, най-необходимо е „за да се запази бдливостта на движението“, още при първите най-слаби искри на работнич. движение, да се организира отъ съзнателнитѣ работници социал-демократическа партия.

Но какъ се организира тя? Дали за нейното съществуване е необходимо още отъ началото да влѣзатъ въ нея цѣли работнически организации или тя се организира самостоятелно и отдѣлно отъ тѣхъ? Всички социал-демократически партии и съюзи въ началото си сѣ били малобройни. Голѣмитѣ работнически организации сѣ били даже зѣ настроени противъ тѣхъ. Ще рече, соц.-демократическите партии и

съюзи въ началото сѣ били отдѣлно нѣщо отъ работническите организации. Само слѣдъ дълга и упорита дѣятелностъ отъ страна на соц.-демократическите партии, много отъ тѣзи организации на послѣдъкъ захвататъ да се присъединяватъ къмъ тѣхъ.

Най-напредъ социал-демократическите партии сѣ се състоѣли отъ работнически дружини или групи и отъ социалистич. дружества. Въ това отношение важно е да се знае какъ се организира въ началото си най-силната днесъ партия — германската соц.-демократическа партия. Организирането на тѣзи партии си води началото отъ 1869 г. Нейното организиране се благодарни на двамата марксиста — Либкнехта и Бебелъ. Въ Германия, още въ началото на 60-хъ години се образува една голѣма работническа организация, извѣстна подъ „Общъ Германски работнически Съюзъ“. Този съюзъ толко сѣ бѣше настроенъ противъ социал-демократитѣ, щото Берлинската социал-демократическа група, която се състои отъ 30 души, криеше своите събрания отъ страхъ да не ги нападне „Съюзъ“. Но Либкнехтъ и Бебелъ се заловиха да организиратъ работнически соц.-демократически групи, цѣльта на които бѣше да разпространяватъ между работниците социал-демократическите начала. Въ 1869 г. работническите групи, създадени отъ послѣдователнитѣ марксиста, тѣ се размножиха и придобиха таково значение, щото можаха да се организиратъ въ социално-демократическа партия“.

Така се организира въ началото си германската соц.-демократическа партия. Още по интересно е, какъ се образува английската социал-демократическа партия въ 1882 г., която се парича социал-демократическата федерация“. Вижъ за това „Работническото движение въ началото на 60-хъ години и сега“, стр. 36. Сѣко така се организираха и всички други социал-демократически партии. Та и другогде тѣ не могатъ да се организиратъ, освѣтъ отъ съзнателнитѣ работници сгрупираны въ социал-демократически дружини или групи, които приематъ соц.-демократически начала.

Ита се сега, дали българските социал-демократи трѣбва да вървятъ по сѣкии нѣжъ, по който сѣ вървели и вървятъ социал-демократитѣ въ другитѣ страни! Дали ний трѣбва да съгласяваме своята дѣятелностъ съ ръководящитѣ начала на социал-демократическите партии и съюзи? За насъ социал-демократитѣ, членове на българската соц.-демократическа партия отговора на тѣзи питаниа е: да, длѣжни сме!

И, както казахме, ний се у насъ единъ „социал-демократически съюзъ“, дѣятелността на който никакъ не се съгласна съ горѣсломѣнатитѣ ръководящи начала на социал-демократическите съюзи. Работническото движение у насъ се е започнало още съ първите крачки на капитализма у насъ. Съ развитието на капиталистическото производство (а въ това не се съмнѣваме) иде се усилява и движението, ще изникнатъ и „економически организации“ за економическа борба. Необходимо е, още отъ началото му, това движение да се насочва къмъ крайната му цѣль, да се организиратъ работниците въ социалистически дружества и самостоятелна партия, които да насочва борбата на работническата класа къмъ завоеванието на политическата сила, колко чрезъ постоянна класова политическа борба, въ името на най-близките цѣли и интереси на работническата класа да ѣ възпитава и организира. Но „български соц.-демократически съюзъ“ проповѣдва, че „главнитѣ усилия“ трѣбва да се насочатъ за създаването „обща економически организации“ за економическа борба, отъ която цѣль да испъкне като вѣнецъ класовата политическа борба. Това ще рече, до гдѣто не се създадатъ „обща економич. организации“, до гдѣто тѣ не водятъ „съединена и ползотворна економическа борба“, до тогава не било възможно, даже било „игра на кукли“, да насочватъ работниците „своите главни усилия“ къмъ завоеванието на политическата сила, къмъ организирането на авангардната или на преднитѣ рѣшителни редове на работническата класа, т. е. къмъ организирането на соц.-демократическа партия, която ухватна борбата и къмъ окончателното ѣ освобождение. „Български соц.-демократич. съюзъ“ отрича класовата политическа борба като можито сръдство за възпитание и организиране на работническата класа. Той проповѣдва, че за „да може успѣшно да се води политическа борба“, трѣбвало „економически организации“. За него политическата борба има цѣна, ако ти е

успѣшна, ако припася *непосредствени* плодове, когато социал-демократическите съюзи оцѣлватъ „своите успѣхи не толкова съ количеството на своите завоевания въ областта на исканитѣ отъ тѣхъ преобразования, колкото съ резултатитѣ на своята пропаганда и агитация за развитието на класовото съзнание и растението на готовитѣ за бой организации на пролетариата“.

„Български соц.-демократ. съюзъ“ очевидно си е турилъ само социал-демократическа маска. Ако вземемъ тѣзи маска ще видимъ, че нито въ неговитѣ взглядове, нито въ неговата дѣятелностъ има поне сѣвка отъ ръководящитѣ начала на социал-демократическите съюзи. Д. Благоевъ.

СОЦИАЛИЗМЪТЪ

И НАШИТЪ ВѢСТНИЦИ.

Въ миналия брой единъ отъ нашитѣ другари отговори на княжеския вѣстникъ „La Bulgarie“, че социализмътъ не е пренесено растение отъ чуждо мѣсто у насъ, но че той намира благоприятна за развитието въ самитѣ условия на нашия животъ почва.

Въ тѣзи си статия ний ще отговоримъ на другитѣ два буржуазни вѣстника „Балк. Зора“ и „Врѣме“.

Послѣдователитѣ на социализма казватъ тѣзи вѣстници, били *само дѣла*, ученици отъ гимназитѣ и разни младѣжи, които „били лѣжели на *бащишки гърбъ*“. Това не е напълно вѣрно. Българската социал-демократическа партия се състои преди всичко отъ работници, които сѣ дошли до съзнание, че никѣдъ другѣдъ не могатъ да намѣрятъ спасението си освѣтъ въ социализмътъ. Числото на тѣзи *съзнателни* работници постоянно се увеличава. Отъ една страна сиромашията, страшната експлоатация на господаритѣ и нежеланието на другитѣ партии да подобрятъ положението ни, а отъ друга усиляване пропагандата на социалистическите идеи естествено тласкатъ насъ работниците въ редовитѣ на соц.-демократ. партия. Тая импелс партия ни открива ясно предъ очитѣ причинитѣ на нашата сиромашия, та ни показва какъ можемъ да се освободимъ отъ подчинението на господаритѣ, на царетѣ и на всички притѣснителни.

Споредъ „Врѣме“ ставали социалисти само ония, जो лѣжатъ на *чуждѣ гърбъ*. А ний му отговаряме така: че ако има да живѣтъ на чуждѣ гърбъ, това сѣ именно хората отъ развити народно-либерални, консервативни и други буржуазни партии, но не и ний работниците, които не знаемъ що е мързель. Днесъ ний поддържаме правото на мързель, които владѣете всички земни блага, безъ да сте ги създали. Който богатъ богатъ расточавате вѣтъкавитѣ човѣчки произведения, безъ да знаете даже какъ се извършва тѣхното приготвяне. А ний работниците поддържаме правото на трудътъ, който е заробенъ отъ васъ и за освобождението на който се боритъ социалиститѣ.

Въ законодателнитѣ и въ общинските избори нашата партия доказа предъ очитѣ на всички, че тя е съставена отъ плано-правни работници, и че работното население ѣ съчувствуйна. Полученитѣ и признати гласове отъ избирателнитѣ бюра, които възлизаха върѣжки численитѣ передовности на стотини не доказватъ ли, че социал-демократич. партия расчита вече на една съзнателна частъ отъ работното население? Но ний и не отричаме че социализмътъ има послѣдователи и между работническата и учащата се младежъ. Това е твърдѣ естествено. Велики освободителенъ идеалъ привлича, завладѣва благороднитѣ души. Така е било въ всичките времена. Както въ турско време най-честитѣ, искрепитѣ, младитѣ и благородни души, макаръ и отъ чорбаджийско происхождение напуштаха реданията на своитѣ бащи, скъсваха духовното си родство съ тѣхъ, увеличаха се отъ съчиненията на Любена Каравеловъ, Ботева и се хвърляха въ борбата за освобождението ни отъ турското иго, ставаха апостоли на свободата, тѣ сѣко и сега, когато нашата младежъ, която вкусна отъ прехвалената българска свобода за която се бориха и удрѣха нейнитѣ предшественици като не можатъ да се удовлетворятъ, хвърли се въ най-новото освободително движение, прегръща великия идеалъ — социализмътъ, който не само че не ѣ разврацава, но ѣ възвишава умствено и нравствено. Разврацава се младежта не защото четѣ социалистически вѣстни, но защото живѣтъ и се възпитава подъ влиянието на едно развалено обществено направление. Вѣстници като „Свобода“, „Малък вѣстникъ“ и пр. сѣ отрова за нашата младежъ. Но кой да сега е подигалъ въпросъ да се забравятъ тѣзи вѣстници, които въ всѣки брой понавѣтатъ хамалски, проповѣдватъ най-безправствени работи? Напротивъ, доказано е, че най-прилежни и най-развити ученици сѣ ония, които четѣтъ социалистически книги. Защото социализмътъ прави хората да четѣтъ, а не да хаймануватъ.

Че нашата партия расчитала на младежъ, това, както по-горѣ казахме е вѣрно, което не отричаме, а същевременно обясняваме защо. Ами нашата „народно-либерална партия на кои расчита, не е сонджинитѣ ли? Не на развратитѣ ли? Който иматъ „всички пороци отгортъ“ (което самопризнаватъ). Обадете ни кои и сѣ примѣрнитѣ членове? Тѣ ли сѣ прогнани и постоянно гниятъ въ развратѣ? Знаеме ги твърдѣ добръ и тѣжко паятъ работниците, ако тѣмъ подражаваме.

Да минаемъ къмъ другъ въпросъ. В. „Врѣме“ сравнива социализма съ протестанството и вади заключение, каквато сѣдба е постигнало протестантѣ, такава ще постигне и социалиститѣ, рѣчь ний нѣма да успѣемъ въ пропагандата си. Тукъ вече редактора на „Врѣме“ е излѣлъ всичкото си невѣжество. Социализмътъ не е религиозно учение, и социалиститѣ не сѣ секта. Социализмътъ е наука, която се основа на дѣятелността, а протестанството е религиозно вѣрвание, което противорѣчи на науката. Колкото повече се развива науката, толкова по-бързо угасва религията, била тя протестанска, православна или католическа. Както не успѣва протестанството у насъ, макаръ то да е по-напредничаво и по-свободно отъ другитѣ религии, тѣ сѣко не успѣва и православнието. Знаемъ какви православни експлоататори сѣ нашитѣ господари. Въ името на православнието всѣкой денъ се обогатяватъ отъ гърбѣтъ на работниците и се наслаждаватъ отъ тѣхнитѣ страдания.

Социализмътъ намира почва за развитието въ економическите условия на нашия животъ, който се измѣнява по образъ и подобие на европейския. Както не можатъ да спрѣтъ развитието на капитализма; насъ, въетържанието на машинитѣ, желѣзницитѣ, избобѣ економическото ни и политическѣ поевропейчане, така сѣко не можатъ спрѣтъ развитието на социализма, който е законна рожба на капитализма. Разбирате ли вий това?!

Колкото за сръдствата които препорѣчва „народно-либералната“ преса за премахванието на социализма, то е все едно, да граднитѣ къщи въ въздухитѣ. Премахванието на едно явление, произлѣзло отъ самия животъ е се едно съ възможността за премахванието на едно природно явление. Вземете господа историята за развитието на човѣчеството, и наизберете единъ подобенъ примѣръ, какъвто препорѣчвате вие, т. е. премахванието на социализма, който е слѣдствие отъ историческото и економическото развитие на човѣчеството и виждте дали има таково едно премахване. Вземете за примѣръ историята на всѣка идея, вземете най-напредъ христианството [сѣкоете си миете лицата отъ всички гнусотии] не го ли мѣчиха, дори и на кръстѣ распѣваха. Унищожил ли се християнството? Не. Вземете Колумба и идеята му за откритието на нови земи [когато правиха лудѣ, когато доказаваше за възможността на земята]. Пронадла ли идеята за наука и открития? Не. Историята има много примѣри, изучете ги добръ, и тогава събгтайте да дирите сръдства за премахванието на социализма въобще и частно у насъ. Вземете най-последний, нийкъ и прѣсний примѣръ, идеята за освобождение на България. Тѣи, които се на ричаха възстаници, комити, не ги обѣсиха, колѣха, застрѣлваха и унижаваха. Но обаче пронадла ли тѣи идеи? Не освободили се България? Но вий и тукъ може да се помъчите да експлоатирате тѣ случаи за въ наша полза.

И тѣи, отъ всичко до тукъ казано стана ясно, че развитието на социалистическото движение у насъ намира почва въ економическото развитие на нашия животъ.

Д. Димитровъ

ПИСМО ОТЪ ПАРИЖЪ

И.

Грвата въ Франция

Въ сѣщото време, когато буржуазна Франция е обрнала вниманието си за послѣдванието на руската ескадра въ Тулоза и на рускитѣ офицери въ Парижъ, цѣла една работническа армия отъ 30 хил.

експлоатирани, па гърба на които и на тѣхните брати се стоварват тия милиони франкове, които реакционното правителство на Карно и Дюпон расхарчва за празниците, като се побратимява съ обществена на всички свободолюбиви хора, съ руския монархъ, съ въ грева. А! колко ниско е паднала съвършената Франция. Като че ли е изгубила всички революционни предания, като че ли е забравила своите кървави борби противъ деспотизма. Руския химикъ „Боже Царя храни“ сега е слява въ една дизгармония съ бунтовческата Марсилиеза, която вика: смъртъ тиранитѣ. Но, не! това всичко се огледа до експлоататоритѣ капиталисти и тѣхнитѣ поддръжници.

Гривата въ Па-де-Кале се продължава отъ мѣсець насамъ. 45 хил. гривисти въглекопачи въ Па-де-Кале и 10 х. въ Съверъ се борятъ за своитѣ справедливи искания, тихо и легално тий протестиратъ противъ безбонната експлоатация на компаниитѣ.

Както по значението си, тѣй и по своя социалистически характеръ тая грива е послужила насърчаващото на цѣлата работническа класа. На всѣкъдѣ работническитѣ социалистически организации устроиватъ събрания, метниги за да протестиратъ високо противъ намѣсата на полицията въ гривата и да искажатъ братскитѣ си съчувствия и солидарностъ съ въглекопачитѣ; както материално, тѣй и морално тѣ имъ помагатъ за да додаты до крайната побѣда. Никого въ борбата на работническата класа противъ Капитала не се е видѣло толкова многобройни батальони. Полицията и войската по насилственъ начинъ се мѣчатъ да се спре гривата. Тѣ принуждаватъ гривиститѣ съ арести залпаивания и побои да започватъ работа. По колкото повече усилия употребяватъ компаниитѣ съ всички нелегални срѣдства да сирѣтъ гривата, тѣ става поужасна и взима по-големи размѣри.

Тѣ е като чудовище, което показва на исплашенитѣ привилегировани голѣмата работна армия, готова да се бори en masse. Тая грива се явива като типиченъ примѣръ на сегашнитѣ условия между работницитѣ и експлоататоритѣ, и това, което плани днесъ капитала и правителството, то е, че сегашнитѣ гриви зиматъ въ сящото време и общественъ характеръ, тѣ съ въ сящото време и социални гриви, чрезъ тѣхъ се формулиратъ справедливитѣ

искания на труда противъ капитала, съ тѣхъ се показва антагонизма, който съществува между капиталистическия строй и протеларната.

Буржуазната преса пълни страницитѣ си съ свѣдения по французско-рускитѣ празници и лѣже, че гривата била нищожна, че 800 д. гривисти върху хиляди рудокопачи съ нищо и пр. и пр. Тѣ упрекава социалиститѣ депутати, че ходѣли да насѣкватъ работницитѣ и да подбуждатъ къмъ грива, тогачъ когато гривата се обяви, а избраницитѣ на работницитѣ не отиватъ освѣтъ да искажатъ своята солидарностъ съ тѣхъ и да ги пасърдчаватъ до като тѣ додаты до побѣда. И наистина, защо хората, които върватъ на буржуазнитѣ вѣстници, не се поинтатъ, защо съ тия батальони отъ войска и полиция?

Женитѣ на гривиститѣ пасърдчаватъ мъжетѣ си както никога. Тѣ заедно съ дѣцата си и мъжетѣ си манифестиратъ, пѣятъ работнически пѣсни и викатъ: Да живѣе гривата! Да живѣе Социалната Революция!

Отъ мѣстнитѣ събрания на гривиститѣ и отъ общи конгреси, споредъ взетитѣ рѣшения тий съ рѣшили да продължаватъ гривата.

И тѣй, отъ една страна работната класа, трудящата се демократия; отъ друга едрия капиталъ съ цѣлия свой арсеналъ отъ управляющитѣ, располагающъ се, за своя интересъ. съ войската, полицията и цѣлото правителство.

Дилемата не може да бѣде друга, освѣтъ побѣда на социалист. республика, или, ако сътѣ насилно се смажатъ гривиститѣ, глушавото тържество на опортюнист. республика на капиталиститѣ; по тогачъ (по то е по никакъвъ начинъ недопустимо) работницитѣ-гривисти не ще захѣпятъ да обявятъ пакъ грива въ единъ много близкъ моментъ.

Въ Англия гривата продължава отъ шестъ педѣли. Отъ започването на гривата навѣдѣ въглекопачитѣ, само не въ Дорхатъ и Нортумберландъ, напуснали работата солидарни венки за да ограничатъ по възможности повече производството отъ въглища и да пакаратъ собственитѣтѣ да правятъ отстъпки.

Сега, частното взимание на работа, работницитѣ съ едно покачване съ 1 пенингъ (1 л. 25 ст.) на день ще поддръжатъ не своитѣ братия гривисти да посто-

яствуватъ и да строятъ упорството на господаритѣ, които искатъ да намалаватъ надницитѣ.

Каската за грива не се е печернила. Веѣли день пристигатъ помощи. Въ конгреса си въ Глазговъ чиновницитѣ по жѣлзнитѣ пѣтица съ отпуснали 25,000 л. за гривиститѣ.

Нѣкои собственици на минитѣ захвататъ да отстъпватъ вече.

Въ Белгия числото на гривиститѣ се увеличава, по прѣска се слухъ, че въскдѣ гривиститѣ съ получили удовлетворение.

Писмо отъ София.

София преди седемъ години и днешна София — каква голѣма разлика! Който е видѣдалъ София преди седемъ години и днесъ, той само знае какво голѣмо измѣнение е претърпѣлъ този градъ вътрѣ въ нѣколко години. Преди седемъ години София приличаше на единъ обикновенъ намъ провинциаленъ градецъ. Само името — столица и княжеския палатъ ни напомняваха, че той е центъра на България, че той сега има видъ на европейски градъ. Широкиятъ и прави улици съ новитѣ и двукатни и трикатни здания, многолюдното движение, което и поиди не спира, въстрѣтата на населението и, всичко напомнява, че се намиращъ въ столица.

Последното преброявание на населението въ Княжеството ни показва, че числото на жителитѣ въ гр. София бърже расте. Естествено е, че въ София се натрупва едно голѣмо число работници отъ най-различни занаяти. А натрупването имъ естествено води къмъ изникването на различни „економически организации“ или на различни работнически дружества.

Въ София има нѣколко такива дружества, както „Типографското работническо дружество въ София“, „Дружеството на келнеритѣ, Файтонджийско дружество и др. Неотдавна се е съставило и „Общо Работническо дружество „Братство“. Всички тѣзи дружества иматъ едно общо нѣщо: турятъ си едни и сѣщи цѣли — взаимно спомогание и по-близко сдружаване на членоветѣ имъ. За първата цѣль тѣ си иматъ каси, отъ които помагатъ на членоветѣ си въ случай на нужда — на болѣсть, смъртъ, безработица. За втората цѣль иматъ си общи събрания, правятъ

увеселителни сбирки, вечеринки и гощавки. Прочее, Дружеството „Братство“ има за цѣль още „умственото и нравственото развитие“ на членоветѣ си. За тѣзи цѣли това дружество имало събрания всѣки празникъ, въ които събрания съ се държали сказки. Ни туй, първитѣ дружества съ едни „економически организации“, наричани синдикати, сдружавания по занаятъ, които съ плодъ отъ условията на живота и отъ потребноститѣ на членоветѣ имъ. „Общото работническо дружество „Братство“, напротивъ, е плодъ отъ социалистическата пропаганда и отъ дълтелността на социалиститѣ. Въ него влизатъ работници отъ разни занаяти. То въ сѣщностъ не може да се нарѣче „економическа организация“, въ смисълъ, въ какъвто разбиратъ социалиститѣ; то не е синдикатъ или сдружаване по занаятъ, а е работнически клубъ, работническо читалище или училище, отъ което може да се ни синдикатитѣ или сдружаването на работницитѣ по занаятъ, като плодъ вече отъ классовото съзнание на работницитѣ, което трѣбна да имъ даватъ тия „обща работнически дружества“. По за това въкъ главна цѣль на тѣзи дружества трѣбна да бѣде бездруго — да развиватъ классово съзнание въ работницитѣ. Та и не могатъ да иматъ друга цѣль тѣзи работнически дружества; всѣка друга цѣль, споредъ насъ, за тѣхъ е неестествена и несползотворна.

„Общото работническо дружество „Братство“ въ София не си туря, както се вижда отъ уставитѣ му и отъ върѣжѣтъ му, такъвъ цѣль. Споредъ устава му, дружеството има за цѣль „умственото и нравственото развитие на членоветѣ си“.

Това изражение е толкова растежливо, щото всѣкой може да го разбира, както иже. Друга цѣль на дружеството е взаимно спомогание, които може да обрне дружеството въ крѣпостъ на реакцията противъ социалистическото движение. Това може да се очаква, особено когато сдружаването за взаимно спомогание се тълкува не като срѣдство за достигане на една по-висока цѣль, а като главна цѣль въ сдружаванята на работницитѣ. А тѣй стои въ устава на това дружество. Ще ни рѣкатъ, че устава е само маска, за да които се криятъ истинскитѣ стрѣления на дружеството. Но въ този случай тѣзи маска е съвѣтъ излишна и даже вредна. Прочее, да се съгласимъ, че устѣтъ е

РАБОТНИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ.

(воленъ преводъ отъ полски)
отъ В. А. Каловъ.
(продължение)

И така, капиталистическата царедба, която създаде едрата машинна промишленность, събира и натрупва богатствата, ограбва чудото хора, експлоатира работницитѣ, по заедно съ това кара работническата класа да расте, организира я, укрѣпява ѣ силитѣ, тика я на борба и прави невъзможно по-нататѣшното влачение ярема на експлоатацията.

Капиталистическата царедба сама си копае гроба. Обогатяването на капиталиститѣ не може да стане безъ експлоатацията на работницитѣ, безъ съединяването на дребнитѣ владѣтели, безъ едрото производство. Ограбенитѣ уголѣмяватъ редоветѣ на работницитѣ. Едрата промишленность ги събира и организира, а експлоатацията ги тика на борба. Работническата революция става неизбежна. Ни законитѣ на капиталиститѣ, ни щиковитѣ на тѣхнитѣ войски не ще я запратъ. Онеправдания и експлоатирания пролетариатъ все повече расте, организира се и се усилява. И не е далече часътъ, когато той ще потърси свободата и частнето си, ще поиска всичкитѣ богатства, които той самъ е сътворилъ, но които сега съ обсебени отъ богатитѣ и правителствата.

VI.

Работническата революция, която се приближава, ще липни капиталиститѣ отъ днескашната имъ собственность, ще вземе отъ тѣхъ тия грамадни богатства и капитали, които тѣ съ си присвоили сега.

Това е необходимо, неизбежно. Капиталиститѣ и тѣхнитѣ привилегии пречатъ за развитието и частнето на човѣчеството. Тѣ трѣбна да се премахнатъ.

Ни цивилизацията, ни едрата промишленность ще изгубятъ нѣщо отъ това.

И наистина, какво прави днеска капиталистѣтъ въ производството?

Насмнитѣ работници изработватъ стокитѣ, насмнитѣ директори и инженери наглеждатъ и управляватъ работенето, всичко се върши отъ наемни хора, отъ надничари. Капиталистѣтъ съвѣтъ не е потребенъ.

Живъ ли е той, умрѣ ли, смахнатъ ли е или е уменъ човѣкъ, — работата нищо не губи отъ туй. Ний виждаме, какъ често се промѣпятъ ступенитѣ на различитѣ голѣми промишленни фирми, а производството си върви безъ никакво измѣнение. Често владѣтелътъ на фирмата се располага нѣкъдѣ си на другия край на Европа, а работата му върви, развива се и процѣтъва, макаръ той хичъ да си нѣма хабѣръ отъ нея.

Днескашната роля на капиталиста въ производството е просто тая: да взема всички кярове и да си тѣпче джебевѣтъ.

За изработването на стокитѣ тая работа не докарва никаква полза, а въ сящото време тѣ създава експлоатацията на работника и сиромашията въ свѣта, докарва такива чудни работи, като кризиситѣ, когато пазаритѣ съ препълнени съ чудото стоки и жпта, а хиляди хора гинатъ отъ гладъ и нѣмотия, безъ да се ползуютъ отъ тия стоки.

Работата на капиталиститѣ е потребна само за тѣхъ самитѣ, защото имъ дава богатства и власть надъ свѣта. А за човѣчеството, за неговата цивилизация и развитие, тѣ е спѣшка, а за работническата класа — вериги. За това работническата класа трѣбна да отнеме отъ капиталиститѣ земята, фабричитѣ и капиталитѣ и да ги лиши отъ власть и господаруване надъ свѣта.

Много е право, гдѣто работницитѣ ще отнематъ отъ капиталиститѣ тѣхната собственность. Съ туй тѣ нѣма да извършатъ никакъвъ грѣхъ и несправедливостъ.

А да се попитаме: какво нѣщо е собствеността на капиталиститѣ?

Тѣхнитѣ грамадни богатства, тѣхнитѣ капитали съ създадени отъ ограбения работнически трудъ. Работницитѣ съ съградили фабричитѣ, които тѣ притежаватъ. Работницитѣ съ изработили стокитѣ, които тѣ продаватъ. Жѣлзницитѣ и корабитѣ, които имъ разнасятъ стокитѣ, съ творение на работническитѣ рѣцѣ. Съ една дума, всичко, що принадлежи на капиталиститѣ, всичко, що съставлява тѣхна законна собственность, — *всичко е създадено отъ работницитѣ, та и тѣмъ трѣбна да принадлежи по право.* Трудѣтъ на работническата класа произвежда богатствата, а тия богатства, въ силата на подлитѣ капиталистически закони, които днеска царуватъ на свѣта, се изхлужватъ изъ рѣцѣтъ на своитѣ истински собственици — работницитѣ и влизатъ въ рѣцѣтъ на една шена готовановица, които хичъ-били не съ си умѣрили бѣлитѣ рѣчици съ работа.

Като взематъ богатствата отъ капиталиститѣ, работницитѣ просто си възвръщатъ своята собственность.

А вижте какво правятъ днеска капиталиститѣ. Като съединватъ заналчнитѣ и селенитѣ съ конкуренция и лихварство, тѣ заграбватъ тѣхната собственность, колто тѣ самп съ си изработили, заграбватъ туй, което съвѣтъ не имъ принадлежи.

А работническата революция ще изърпа съвѣтъ друго. Тука не нѣколко души ще оголватъ чудото хора, а массата онеправдани, народѣтъ ще си вземе своята собственность, която е тѣхно дѣло, отъ тая шена издѣлници, които съ грабнали всичко.

И така, работническата революция, която е крайно слѣдствие на едрото капиталистическо производство, на експлоатацията на работницитѣ и пропаданието на дребнитѣ собственици, като вземе богатствата и капиталитѣ отъ вреднитѣ капиталисти, ще ги отдаде на всички, които работятъ,

(слова)

само маска. Пита се, развива ли дружеството класово съзнание въ работниците? Колкото можав да разбира, въ това дружество именно класово съзнание не се дава. Защото да кажемъ на работника, че неговото положение е лошо, че не го грабят и че трябва да се сдружи за взаимно спомогане или просто да се сдружи, безъ да му кажешъ защо, за каква цѣль — съ това никакво класово съзнание не развивашъ у него. А така се ръководило това дружество.

Въ послѣдното време то се ръководило отъ социалисти изъ „интелигентитѣ“, които всѣки празникъ държели на работниците сказки. Най-чудното е, че въ тѣзи сказки скасаниитѣ най-старателно избѣгвали да спомянаватъ думата социализъмъ. Сказката, на която присъжествувахъ бѣше за работническото движение въ Германия. Ако паистина всѣчки сказки, които се държатъ въ това дружество, приличаватъ на сказката, която чухъ въ неговото събрание на 14 Септемврий, може смѣло да се каже, че ръководителитѣ му нѣматъ никакво желание да развиватъ класово съзнание въ работниците. Сказката освѣтъ бѣше суха, повърхностна и несъгласна съ историческитѣ факти, по гаче ли бѣше нарочно нагласена за да се докаже една предвзета мисль, че економическата, а не политическата дѣятелностъ е главната цѣль на работническото движение. Въ сжщностъ надали слушателитѣ сж си направили пѣнакво опредѣлено заключение отъ тѣзи сказки и надали всѣчки разбраха главната мисль на скасаника. Увѣриватъ, че всѣчки сказки на тѣзи социалисти приличали на тѣзи и че тѣ били главно на сдружаването на работниците, безъ по-нататѣкъ да имъ развиватъ за какво да се сдружаватъ и каква е главната цѣль на работническитѣ сдружавания или на „економическитѣ организации“. Между това, дружеството е известно за социалистическо и ръководителитѣ му или скасаниитѣ му минаватъ за социалисти! (сидон)

РАПОРТЪ

за

дѣятелността на Поповската Социално-демократическа дружина, презъ изборитѣ на 5-й Септемврий.

Съгласно рѣшението на Извънредний националенъ Конгресъ въ Търново — да се вземе участие въ изборитѣ, — мѣстната социално-демократическа дружина се събра на извънредно заседание на 4й Септемврий, да се избиратъ лицата, на които ще се постави кандидатурата за градски свѣтници и училищни настоятели и да се опредѣли поведението, което мѣстната дружина трѣбва да държи спрямо другитѣ партии.

Дружината, като зима прѣдъ видъ, че Поповската община, освѣтъ центъра Попово се състои и отъ селата: Балджи-Омуръ, Кара-Ачъ, Сеидъ и Султанъ, че нѣма потребното число кандидати, които да отговариятъ на ценза, рѣши: 1) Въ Попово, отъ където ще се избиратъ 5-ма свѣтници, да се постави кандидатурата на 4-ма наши другари, а именно: Драганъ Чакъровъ, Иванъ Цанковъ, Велчо Илиевъ и Иванъ Цочевъ; 2) За училищни настоятели да се постави кандидатурата на: Кольо Шишковъ и Стойко Малчевъ. 3) Да не се прави кандидатура за другитѣ партии, а да се очаква да се очаква отъ политиката, то се зимаха слѣдующитѣ дѣрки: а) щомъ се започне производъ, да излъчатъ двама отъ другаритѣ ни, а именно: Драганъ Чакъровъ и Стойко Малчевъ да представятъ несправедливостта отъ насилнето прѣдъ публиката; в) като се съвѣнявахме въ затваряне или интерниране то се опредѣлиха и други два смѣни да бѣдатъ на прѣкъ; б) Раздаванетоъ на бюлетинитѣ да става въ Недѣли сутринята, слѣдъ отварянето на бюрото.

Манифеститѣ на Партията, които се очакваха, пристигнаха съ особенъ курьеръ, едва слѣдъ полунощ, срѣщу дептъ на изборитѣ. На 5-й сутринята се разнасяше вѣрсията, като вѣроятна и се твърдѣше, че Военный Министеръ, замислувайки отъ Търново за Варна, по случайно съвпадане, минаващъ презъ Попово, идѣтъ се единственната миссия да излови арестова и чутъ ли не, да избѣси социализмътъ?... Авторитѣ на тѣя вѣрсия, безъ съмнение сж самитѣ буржуа, мотивирани на които имаша за негодна точка, страхътъ за несъгласната спорука въ изборитѣ. Ето защо съ злонамѣрни

цѣли бѣха дали най-широка гласностъ на тая безсмислица, повидимому да повлияятъ на насъ морално. Обаче, това на пръвъ погледъ правдоподобно предположение, не можало да постигне своето пълно приложение — да поколебае и парализира дѣйствиата на дружината, освѣтъ на пѣколцина слабохарактерни личности — едни отъ които се въздържаха отъ да гласуватъ, а на други имъ бѣха зимани съ измама нашитѣ бюлетини и замѣвени съ тѣхни.

Въ 8 часа прѣдъ обѣдъ се избра бюрото, въ състава на което влизаше и другаритѣ Стойко Малчевъ. Гласоподавателитѣ ставаше тихо и спокойно до 4 часа послѣ обѣдъ, т. е. до прекратяването на гласоподаването. Слѣдъ това почна преброяването на бюлетинитѣ и въ резултата се указа, че нашитѣ кандидати получиха по 35 гласа всѣкий срѣщу ония на буржуазията: 79, 61, 58, 54, 54. Независимо отъ това 4 наши бюлетини се указаха въ сандѣца на училищнитѣ настоятели, а 4 за училищни настоятели въ оня — на свѣтницитѣ и тия бюлетини, нито едни, нито другитѣ не сж взети въ внимание при общото исчисление. При това и мпозира отъ нашитѣ другари не бѣха записани въ избирателнитѣ списъци.

Дребни занаятчи, земледѣлци и работници, хвърлете единъ бѣгъвъ полѣдъ върху изминатий периодъ отъ освободението ни насамъ и ще Ви чукне грубата дѣйствителностъ, като ще Ви каже, че градскитѣ свѣтници, които сте избирали до сега отъ самата буржуазна срѣда сж били далечъ отъ да прѣдставляватъ интереситѣ Ви, защото тѣ съставляватъ класа, които има интереси прямо противоположни съ вашитѣ. Отъ всичкитѣ съществуващи партии, само Соц.-демократическата партия, е истинската защитница на експлоатираниитѣ, угнетениитѣ, ограбениитѣ, притиснатиитѣ, затова, ако искате да не бѣдете ограбани, експлоатирани влезте въ редоветѣ и работете солидарно, съ съединени сили за въстържествуванието на правдата и справедливостта. Прочее, упражнявайте за напредъ гражданското си право, което Ви го дава самата конституция, като гласувате за хора, които ще Ви представляватъ, защитаватъ напълно интереситѣ.

За дружината: Д. С. Чакъровъ

РАПОРТЪ

дѣятелността на Търновската социално-демократическа дружина презъ изборитѣ на 5 Септемврий т. г.

(продължение и край).

Послѣ обѣдъ изборитѣ бѣ оставени на произволитѣ на избирателното бюро. Повечето отъ избирателитѣ бѣха гласували предъ обѣдъ и сега нѣмаше кой да паблодава за правилата вържежъ на изборитѣ. Сега тогиче се явяваше нѣкой избирателъ, пуцаше си бюлетината и се връщаше. При такова едно положение на работитѣ могатъ да станатъ голѣми нередовности и закононарушения. Щомъ като нѣма кой да слѣди за вървежа на избора, много избиратели могатъ да гласуватъ по нѣколко пати, безъ да стане известно това.

Въ 4 часа вечерята кутинитѣ се отвориша и се почна преброяването на бюлетинитѣ. Но какво се каза? Слѣдъ прочитанието на бюлетинитѣ и на избирателитѣ, които сж гласували, оказа се, че въ кутинитѣ се намиратъ повече бюлетини, отколкото избиратели сж гласоподавали. Разликата отъ 23 гласа повече е произлъзла отъ практикуванитѣ отъ избирателното бюро начини на провѣриване при гласуването, които разлика ще се прехвърли за смѣтка на всеилнитѣ народно-либерални кандидати. Слѣдъ това послѣдъваха нѣколко протеста. Гражданина М. Писаревъ писмено протестира противъ това, че изборитѣ се е започнале не въ законно установеното време. Гражданина Н. Цаневъ протестира противъ друга една нередовност, че нѣкои отъ гласоподавателитѣ сж пуцали по нѣколко бюлетини, отъ което произлъзла разликата отъ 23 повече бюлетини, намѣрени въ кутинитѣ. Нашия другаръ Н. Габровски протестира противъ неправилното провѣриване при гласуването. Както казахме и по-горѣ, когато нѣкой избирателъ отива да си пуца бюлетината, прѣдѣтателя го пита: „прѣвѣрп ли на списъка“, подиръ което той си пуца бюлетината и чакъ тогава му се търси името изъ избирателния списъкъ. Нашия другаръ протестира противъ тая нередовност и искаше касирашето на изборитѣ. Протеститѣ се приложиха при протоколътъ.

Провѣриването на бюлетинитѣ се провѣдѣ чакъ до срѣдъ пощъ. Печелиха народно-либералнитѣ кандидати, и то халачовата листа. Нашитѣ гласове не бѣха отбѣлзани.

Така се свършиха изборитѣ въ нашия градъ, отъ които излъзоха побѣдителнакъ всеилнитѣ народно-либерали. Ще чакаме да видимъ ще ли се уважатъ по-даденитѣ протести и ще ли се увѣрди изборитѣ свѣдъ всички съпровождани го нередовности и неправилности...

За избирателния комитетъ:
Ст. Димитровъ.

АГИТАЦИОНЕНЪ ФОНДЪ

Получени изъ Търново отъ: С. 0.50 л., С. Николовъ 1.50, Д. Желтополевъ 1.00, А. Георгиевъ 1.00, Д. Московъ 0.50, П. Норовъ 0.50, С. К. 0.50, А. Черноголовъ 1.50.
Всичко до днесъ 63.25.

МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ.

Ст. Загора, Х. Б. — Съобщете тогича си адресъ. Крижевалъ, А. М. — Пратихме ви послѣдния брой. Слѣдующитѣ ще испрадаме слѣдъ получаването на абонамента.

СОЦИАЛЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ. ВЪ БЪЛГАРИЯ

В. „Свобода“ ни разправя, че последний митингъ въ Шуменъ билъ свиканъ по инициативата на социалиститѣ въ съгласие съ оппозиционеритѣ. На митинга бѣле присѣжествували повече отъ 1000 души; но тѣй като полицията недоуцнала да се довърши митинга, социалиститѣ наедно съ оппозиционеритѣ пратили делегация до окопъ и т. н. Нѣма нищо чудно социалиститѣ да направитъ това. Тѣ презъ послѣднитѣ изборимного хубаво почувствуваха каква е и каква може да бѣде свободата, които режимътъ на сегашното правителство дава на гражданитѣ въ упражлението на тѣхнитѣ права; пий видѣхме тукашния управителъ подъ какъвъ удаченъ предлогъ ни запрети да направимъ митингъ за презъ 18 Юний, та не е чудно социалиститѣ, съ които „Свобода“ преднамѣрено плани книга, да отидатъ прѣдъ тогича последний за да протестиратъ противъ произволитѣ, както нѣкои наши другари, тука въ Търново и направиха въ денѣтъ на законодателнитѣ избори. Но настоящемъ ний имаме двѣ държавни глави: самия законъ ни дава правото, ако едната глава не ни чува, да се отнесемъ до другата. Но работата е, отъ гдѣ се намѣриха толкома социалисти въ Шуменъ, когато „Свобода“ не отдавна ги изброляваше на прѣсти, и следъ, на която даже че е въ интереса да има тамъ толкома социалисти? Какъ за да постигне своятъ скрити цѣли, в. „Свобода“ представяла Шуменскитѣ членове на партията, че сж се влачали подиръ различни Краевци за да помагатъ на една буржуазна фракция. Ний по принципъ сме рѣшили да не влизаме въ компромисъ съ различни буржуазни партии, които се каратъ по между си кой да се качи на народния гърбъ; ния не можемъ да ставаме маща на една противъ другата и рѣшително утвърждаваме, че нашитѣ Шуменски другари по сж вземали участие въ последния митингъ. Митаръ в. „Свобода“ не е можала да научи до сега, че нашата партия прави свои самостоятелни митинги и събрания, въ които еднакво осжда както политиката на самозвани „спасители“ и „велики“, но мново сжмъ за „отечеството“ „патриотъ“, така и противъ бъдащитѣ държавни защитници на фабрикантитѣ и предприемачитѣ? Ако въ Шуменскитѣ митингъ е имало социалисти, които сж очели за нужно да се побратимятъ съ буржуазията, както ний знаемъ, че на законодателнитѣ избори е имало нѣкои сж си турили кандидатуритѣ наредъ съ буржуазнитѣ, да сж дѣйствували наедно съ различни допотопи Ахмедовци, да сж председателствували на буржуазни митинги и които си представятъ „широка“ частна инициатива, то тѣ съвѣтъ не сж отъ членовѣтъ на партията.

ТЪРНОВО

Тѣзи недѣля (10 Октомврий) въ мѣстний работнически клубъ държа скаска другаритѣ Н. Габровски за „пропадането на занаятцитѣ у насъ и какво да се прави“. Тая скаска бѣше особенно интересна. Положението, което създава развивающия се и подпомаганъ отъ всѣчки страни у насъ капитализъмъ, пропадането на дребнитѣ занаятчи, земледѣлци и търговци подъ влиянието на конкуренцията на нашитѣ и западноевропейскитѣ капиталисти, на уголъмяването на данцигъ и на новитѣ пужди, увеличаванието редоветѣ на

работницитѣ отъ пропаданитѣ дребни производители и успляването по тои начинъ на бѣдността и мизерията, — всичко тогиче въ напространно обяснено и потвърдено съ факти изъ нашия животъ. Ораторитѣ при всичко че говори дълго (скаската съ продължи около два часа), бѣ изслушана съ мълчанне и впагренато вниманне отъ присѣжествуващитѣ. Ето накратко съдържането на тѣзи интересна скаска:

За мнозина отъ нашитѣ работници занаятчи, които по-съзнателно се отнасятъ къмъ явленията отъ нашия пощъ обществовъ животъ, е ясно, че занаятцитѣ насъ пропадатъ, че дребната търговия, че дребнитѣ производители се сививатъ и че въобще дребното рѣчно ботение е осѣдено на пропадане. Тѣ напоследѣтъкъ у насъ всѣчки го осѣбятъ. Всички вѣстници сж писали и пишавъ този въпросъ и всички отбѣлзаватъ злото.

Но ако отъ всички се признава това зло, то не всички еднакво обясняватъ причинитѣ му. Мнозина отъ нашитѣ занаятчи не могатъ да се примирятъ съ това си положение, не могатъ да се отърватъ отъ тѣзи мисль, че тѣ могатъ да си останатъ самостоятелни. За тѣхъ е просто вѣроятна, че тѣ ще пропаднатъ и ще се обърнатъ въ прости наемни работници. Тѣ се изнасилватъ до пѣмай къдѣ отъ работа, пощѣта обръщатъ на денъ, скрпаватъ до невъзможностъ разноскитѣ си хранитѣ се само съ хлѣбъ и солъ, само и само да се прехранитъ, да прекератъ тѣя живота си, че подиръ тѣхъ, тѣхнитѣ синове какъто щѣтъ да правитъ. Тая разсждаватъ обикновенитѣ хора. Тѣ видѣдатъ злото, но не вижаатъ неговото развитие, не виждатъ, че тѣ отъ денъ на денъ по се съсипватъ, че всѣки денъ, всѣки часъ даже приближава тѣхното пенуемо пропадане. (сидон)

ОБЪЯВЛЕНИЕ.

Изъшли сж слѣдующитѣ книги отъ Бълг. соц.-демократическа Библиотека:

- 1) Що е социализъмъ и има ли той почва у насъ? отъ Д. Братановъ. Търново. 1891 г. Цѣна 1 л.
- 2) Какво искатъ социално-демократитѣ? Превелъ Н. Хр. Габровски. Търново 1891 г. Цѣна 30 ст.
- 3) Изривий Май. Превелъ Гергановъ. Търново 1892 г. Цѣна 15 ст.
- 4) Коллективизмътъ. отъ Йоль Гелъ. Превелъ Н. Хр. Габровски. Търново 1892 г. Цѣна 30 ст.
- 5) Какъ е и какъ трѣбва да бѣже, отъ Велхелмъ Либкнехтъ. Превелъ Шумечъ 1892 г. Цѣна 15 ст.
- 6) Работническото движение и Социалната Демокрация. Превелъ отъ русски Х. Шумевъ 1892 година. Цѣна 70 ст.
- 7) Опитъ върху Паучини Социализмъ. Економическа критика на капиталистическото производство, отъ П. Аржирядисъ. Превелъ отъ френски Шумевъ 1892 година. Цѣна 50 ст.
- 8) Социализмътъ и залачата на българскитѣ работни класа, отъ Д. Бабоговъ. Шумевъ 1892 година. Цѣна 40 ст.
- 9) Религията на Капитала отъ Поль Лафарга. Превелъ Г. Бакаловъ. Шуменъ 1892 г. Цѣна 40 ст.
- 10) Августъ Бебелъ (германски занаятчи-столаръ) отъ Поль Лафарга. Превелъ отъ френски Н. Хр. Габровски. Шуменъ 1892 г. Цѣна 10 ст.
- 11) Кой на чий гърбъ живѣе, отъ С. Дикшевъ. Превелъ Е. М. Шумевъ 1892 год. Цѣна 30 ст.
- 12) Коммунизмътъ и Економическата Еволюция отъ Поль Лафарга. Превелъ отъ френски Д. Ликковъ. Шуменъ 1893 год. Цѣна 15 ст.
- 13) Работническото Движение въ Памалоу и Швейцаритѣ Годни и Сега. Отъ П. Ассервъ. Превелъ отъ руски Е. М. Търново 1893 година. Цѣна 50 ст.
- 14) Жената и Социализмътъ отъ Августъ Бебелъ. Превелъ отъ френски Н. Хр. Габровски Търново 1893 г. Цѣна 3 л.
- 15) Принадената Стойностъ отъ С. Дикшевъ. Превелъ отъ полски Г. Бакаловъ. Търново 1893 г. Цѣна 25 ст.
- 16) Какъ станахъ социалистъ? обикновенъ указъ отъ А. Кюора. Превелъ отъ полски Г. Б. Търново 1893 г. Цѣна 5 ст.
- 17) Работнически Катихизисъ. Превелъ отъ руски Г. В. Търново 1893 г. Цѣна 3 ст.
- 18) Социализмътъ и какъ той може да се обиде. Отъ Луи Верранъ. Превелъ отъ френски Петковъ. Търново 1893 г. Цѣна 5 ст.
- 19) Социализмътъ и Градскитѣ Свѣтци. Отъ Бабоговъ. Търново 1893 г. Цѣна 10 ст.

Желаящитѣ да си набавятъ отъ книгитѣ на библиотеката могатъ да се обърнатъ до складѣтъ въ Търново, печатница „Работникъ“.

ТУРЕНИ СЖ ПОДЪ ПЕЧАТЪ.

- 1) Малкѣ работнически КАТЕХИЗИСЪ отъ Л. ТАВАРАНА.
  - 2) ПРАВОТО НА МЪРЗЕЛА отъ Поль ЛАФАРГА.
- ### ГОТОВИ ЗА ПЕЧАТЪ:
- 1) ОСЕМНАДЕСЕТТИЙ ВЪРОМЪТЪ отъ Е. МАРКСА.
  - 2) ВѢДНОСТТА НА ФИЛОСОФИЯТА отъ Е. МАРКСА.
  - 3) КОЛЛЕКТИВИЗМА И РЕВОЛЮЦИЯТА отъ Жюль ГЕДА.
- Търново, кооперативна печатница „Работникъ“.